

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 IV

Vaststelling van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2018

CXIX

Werkbezoek Caribisch deel Koninkrijk april 2016 (CXIX)

C¹

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 10 november 2017

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties² hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Economische Zaken d.d. 22 september 2017 met de uitkomsten van het onderzoek van Ecorys, in samenwerking met adviesbureau Curconsult, naar de prijzen van levensmiddelen in Caribisch Nederland.³ Naar aanleiding daarvan hebben zij de Minister op 4 oktober 2017 een brief gestuurd.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat heeft op 10 november 2017 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
Bergman

¹ Letter C heeft alleen betrekking op wetsvoorstel 34 775 IV.

² Samenstelling:

Engels (D66), Van Bijsterveld (CDA), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Van Kappen (VVD), Beuving (PvdA), Ester (CU), Ganzevoort (GL) (*voorzitter*), De Graaf (D66) (*vice-voorzitter*), Schouwenaar (VVD), Kok (PVV), Gerkens (SP), Vlietstra (PvdA), Don (SP), Van Hattem (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), Meijer (SP), Oomen-Ruijten (CDA), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Teunissen (PvdD), Sini (PvdA), Baay-Timmerman (50PLUS), A.J.M. van Kesteren (PVV).

³ Kamerstukken I 34 775 IV / CXIX, B.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Minister van Economische Zaken

Den Haag, 4 oktober 2017

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief d.d. 22 september 2017 met de uitkomsten van het onderzoek van Ecorys, in samenwerking met adviesbureau Curconsult, naar de prijzen van levensmiddelen in Caribisch Nederland.⁴ Zij hebben naar aanleiding hiervan de volgende opmerkingen en vragen.

Op 21 juni 2016 is in deze Kamer de motie-Ganzevoort c.s.⁵ aangenomen die de regering oproept om ook voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba een sociaal minimum vast te stellen op basis van ijkbedragen voor het noodzakelijke levensonderhoud. De regering kent voor het Europese deel van Nederland een sociaal minimum dat ijkbedragen vaststelt voor het noodzakelijke levensonderhoud, maar voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba zijn deze ijkbedragen niet vastgesteld. Naar het oordeel van de Kamer⁶ wordt daarmee een niet noodzakelijke en niet overtuigend beargumenteerde differentiatie toegepast tussen het Europese deel van Nederland enerzijds en Bonaire, Sint Eustatius en Saba, anderzijds. Ook wordt daarmee een geobjectiveerde discussie over armoedebeleid bemoeilijkt.

Zoals u terecht opmerkt in uw brief moet prijsbeleid worden gezien als onderdeel van het bredere vraagstuk van armoedebestrijding op de eilanden. Inzicht in de oorzaken van de hoge prijzen in Caribisch Nederland is daarbij cruciaal. De commissie is dan ook blij met dit (longitudinale) onderzoek. Het levert haar additionele informatie op naast wat reeds uit andere bron bekend is, terwijl zij in afwachting is van de resultaten van het (nog lopende) onderzoek naar het sociaal minimum in Caribisch Nederland, waartoe de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid opdracht heeft gegeven naar aanleiding van bovengenoemde motie⁷. Bij de oordeelsvorming zou het behulpzaam zijn als ook het laatstgenoemde onderzoek zoveel mogelijk een longitudinaal karakter zou dragen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het Ecorys/Curconsult-onderzoek wil de commissie u graag de volgende vragen voorleggen. Is een vergelijking van het prijsniveau en de prijsstijgingen sinds 2010 tussen Caribisch Nederland en andere eilanden in de regio mogelijk? Wat zijn de beleidsmatige conclusies die u verbindt aan de uitkomsten van het onderzoek? Als het vooral de inkoopwaarde is die het verschil maakt, wat valt daar in termen van overheidsbeleid dan aan te doen? Moeten de eilanden niet veel meer zelfvoorzienend zijn als het gaat om levensmiddelen? Is dat niet de structurele oplossing? Staat dit beleidsmatig op het vizier van de Nederlandse regering en de Bestuurscolleges? Is er op dit terrein samenwerking gezocht met Wageningen University?

⁴ Kamerstukken I 34 775 IV / CXIX, B.

⁵ Kamerstukken I 34 300 IV / CXIX, R.

⁶ Met uitzondering van de leden van de fractie van de PVV.

⁷ Kamerstukken 34 550 IV / CXIX, T. Zie voorts toezeggingen T02405 en T02383 op www.eerstekamer.nl.

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen **vier weken** na dagtekening deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties,
R.R. Ganzevoort

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT⁸

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Den Haag, 10 november 2017

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de leden van de vaste commissie Koninkrijksrelaties naar aanleiding van mijn brief over het onderzoek naar de prijzen voor levensmiddelen in Caribisch Nederland.

De leden vragen of vergelijking van het prijsniveau tussen Caribisch Nederland en andere eilanden in de regio mogelijk is. Ecorys heeft de prijzen op Bonaire, Sint Eustatius, Saba vergeleken met de omliggende eilanden. Hierbij heeft Ecorys ook gekeken naar de prijsontwikkelingen sinds 2010. Voor Bonaire zijn de prijzen vergeleken met Aruba en Curaçao. Voor Saba en Sint Eustatius is dat met Sint Maarten, Saint Kitts en Nevis, Anguilla, en Antigua en Barbuda. In generieke zin kan worden gezegd dat de prijzen op Bonaire sinds 2010 harder zijn gestegen dan op Aruba en Curaçao. Ook voor Saba en Sint Eustatius geldt dat de prijzen harder zijn gestegen dan op de omliggende eilanden. Ecorys merkt daarbij wel op dat de meetmethoden tussen de eilanden (kunnen) verschillen.

De leden vragen tevens welke beleidsconclusies ik aan het onderzoek verbind. Op basis van het onderzoek heb ik zeven vervolgacties aangekondigd. Deze acties zullen door het Kabinet en de Bestuurscolleges worden uitgevoerd. Het betreft de volgende indirecte maatregelen om de hoge prijzen terug te dringen:

- De Bestuurscolleges gaan aan de slag gaan met een vrijwillig systeem van maximumprijzen.
- Het kabinet zal gezamenlijk met de Bestuurscolleges periodieke prijsvergelijkingen (laten) verrichten en deze publiceren.
- Het kabinet gaat, binnen de reguliere belastingcyclus, kijken naar de lijst met levensmiddelen die zijn vrijgesteld van belasting.
- Er zal worden ingezet op het verbeteren van consumentenbewustzijn, zodat consumenten ook zullen gaan kopen bij supermarkten waar de prijzen het laagst zijn.
- Het kabinet zal kijken naar de mogelijkheden voor herziening van de Vestigingswet BES.
- Voor Bonaire zal de mogelijkheid voor openbaar vervoer worden verkend, zodat consumenten ook bij de goedkope supermarkten kunnen komen.
- Het stimuleren van lokale productie.

De leden vragen zich ook af of de overheid iets kan doen om de inkoop-prijs naar beneden te krijgen. De inkooprijzen van levensmiddelen bevinden zich buiten het bereik van de overheid. Deze prijzen worden grotendeels bepaald door wereldmarktprijzen, waarbij de prijzen van voedsel en olie een belangrijke rol spelen. Gegeven het kleine volume van de eilanden vallen deze prijzen niet op een effectieve en duurzame wijze te beïnvloeden.

Tot slot stellen de leden een aantal vragen over zelfvoorziening door de eilanden. Zelfvoorziening staat op het netvlies van het kabinet en de Bestuurscolleges. Zoals hierboven al aangegeven is één van de vervolgacties op het onderzoek het stimuleren van lokale productie op de eilanden. Met de eilanden lopen dan ook gesprekken over de wijze waarop dit kan gebeuren. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het stimuleren van kennis over landbouw op scholen zodat er thuis op kleine

⁸ cc: de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

schaal voedsel verbouwd kan worden. Er wordt ook gekeken naar het op grotere schaal stimuleren van lokale productie. Daarbij moet worden opgemerkt dat zelfvoorziening een kwestie van de lange termijn is. Vanwege de kleine schaal en kosten van lokale productie is bovendien de verwachting van Ecorys dat zelfvoorziening weinig tot geen invloed heeft op de prijs van levensmiddelen. Het is dan ook niet de structurele oplossing om de hoge prijzen terug te dringen. Wel zal het stimuleren van lokale productie de afhankelijkheid van import verkleinen en de werkgelegenheid stimuleren. Bij de ontwikkeling van landbouw op de eilanden zal met het agrarisch onderwijs, inclusief Wageningen University & Research (WUR), worden overlegd of er de mogelijkheid bestaat tot het leveren van expertise. Daar waar de WUR de benodigde expertise heeft zal ik deze expertise inzetten.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
M.C.G. Keijzer